

NORGES HØYESTERETT

Den 22. mai 2019 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Webster, Bergh og Høgetveit Berg i

HR-2019-966-U, (sak nr. 19-067382STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Bjørn Renner-Larsen)

mot

Påtalemyndigheten

avsagt slik

D O M :

- (1) Saken gjelder lagmannsrettens domsgrunner i sak om kjøring i påvirket tilstand.
- (2) A, tidligere B, ble 10. september 2018 satt under tiltale for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. annet ledd, jf. tredje ledd, jf. fjerde ledd, jf. § 22 første ledd og legemiddeloven § 31, jf. § 13 første ledd. Grunnlaget for overtredelsen av vegtrafikkloven var i tiltalen beskrevet slik:

«Mandag 5. mars 2018 kl. 11.45 i ---veien i X førte hun personbil, med kjennemerke 0000000, til tross for at hun var påvirket av diazepam og Ndesmetyldiazepam».

- (3) Ved Aust-Agder tingretts dom 6. desember 2018 ble hun dømt i samsvar med tiltalen til fengsel i 21 dager samt en bot på 10 000 kroner. Hun ble også idømt tap av førerett i tre år.
- (4) A anket dommen. Anken gjaldt overtredelsen av vegtrafikkloven.
- (5) Agder lagmannsrett avsa 12. april 2019 dom med slik domsslutning:

«1. A, født 00.00.1971, dømmes for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første til fjerde ledd, jf. § 22 første ledd.

For dette forholdet og for det lovbrudd hun er endelig domfelt for ved Aust-Agder tingretts dom av 6. desember 2018, fastsettes straffen til fengsel i 24 – tjuefire – dager.

Hun dømmes i tillegg til å betale en bot på 10.000 – titusen – kroner, subsidiært fengsel i 15 – femten – dager.

2. A dømmes til tap av retten til å føre førerkortpliktig motorvogn i 2 – to – år og 6 – seks – måneder, regnet fra dommen er rettskraftig. Til fradrag går

tiden førerkortet har vært beslaglagt. Full ny førerprøve må avlegges som vilkår for gjennerverv av føreretten.

3. Sakskostnader til det offentlige idømmes ikke.»

- (6) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder saksbehandlingen. Hun har i korte trekk anført at lagmannsrettens dom er mangelfullt begrunnet. For det første er lagmannsrettens begrunnelse for konstatering av påvirkning utilstrekkelig, blant annet fordi lagmannsretten ikke har foretatt en konkret vurdering av spørsmålet om påvirkning sett i sammenheng med hennes resept på bruk av Vival. For det andre er lagmannsrettens begrunnelse mangelfull hva gjelder straffutmålingen. Det er nedlagt slik påstand:

«Agder lagmannsretts dom i sak 19-007306AST-ALAG oppheves.»

- (7) *Påtalemyndigheten* har gjort gjeldende at anken må nektes fremmet.
- (8) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at ankeutvalget kan oppheve lagmannsrettens dom uten ankeforhandling når utvalget enstemmig finner det klart at dommen helt eller delvis bør oppheves, jf. straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav a.
- (9) Vegtrafikkloven § 22 første ledd inneholder forbudet mot å føre motorvogn når man er «påvirket av alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel». Vegtrafikkloven § 22 andre og tredje ledd angir tilfeller hvor siktede alltid skal regnes som «påvirket». For andre berusende eller bedøvende midler enn alkohol skal siktede regnes som påvirket dersom vedkommende har en konsentrasjon av berusende eller bedøvende midler over terskelverdier fastsatt i forskrift, jf. § 22 tredje ledd første punktum.
- (10) Det følger av § 22 tredje ledd andre punktum at de forskriftsfastsatte grensene ikke gjelder hvor overskridelsen «skyldes legemiddel inntatt i henhold til gjeldende forskrivning fra lege». Virkningen av dette er at man ikke uten videre anses påvirket etter § 22 tredje ledd første punktum. Siktede kan likevel straffes dersom det finnes bevist at det foreligger påvirkning som rammes av den generelle regelen i § 22 første ledd. Dette er i Prop. 9 L (2010-2011) side 25 beskrevet slik:

«Som tilfelle er etter gjeldende rett vil dermed kjøring under påverknad av reseptfreskrivne lækjarmiddel vere straffbart når det etter ei heilskapsvurdering, bygd mellom anna på fråsegn frå sakkunnige, kan leggast til grunn at medikamentinntaket har ført til nedsetjing av køyredugleiken.»

- (11) Unntaksregelen for inntak av legemiddel i samsvar med forskrivning fra lege gjelder ikke dersom det siktede har inntatt, er mer enn det som er fastsatt av legen, jf. Prop. 9 L (2010-2011) side 25.
- (12) Også reglene i vegtrafikkloven § 31 andre ledd om straffutmåling ved overtredelse av § 22 første ledd viser, for andre berusende eller bedøvende midler enn alkohol, til terskelverdiene fastsatt i forskrift. Heller ikke i denne sammenheng gjelder terskelverdiene ved inntak av legemidler forskrevet gjennom resept fra lege. Etter tredje ledd skal «[p]åvirkningsgraden hos førere som har inntatt legemiddel i henhold til gjeldende forskrivning fra lege eller tannlege, vurderes konkret».
- (13) Det er på det rene at A på tidspunktet for kjøringen hadde resept fra sin lege på det angst- og krampestillende medikamentet Vival. I den rettstoksikologisk sakkyndiges rapport i saken er

det angitt at forskrivningen gikk ut på «5 mg – 1 tablett ved behov» – uten noen angivelse av maksimal mengde pr. dag. Virkestoffet i Vival er diazepam. N-desmetyldiazepam er et omdanningsprodukt i kroppen etter inntak av diazepam.

- (14) Lagmannsretten gjengir i sin dom konklusjonen i rapporten fra den sakkyndige. Her heter det blant annet følgende:

«I denne saken er det påvist konsentrasjon av diazepam høyere enn straffutmålingsgrensen svarende til 1,2 promille. Da den påviste konsentrasjonen ikke er forenlig med legens forskrivning er vegtrafikklovens faste grenser gjeldende. Den siktede er dermed påvirket i henhold til vegtrafikkloven høyere enn straffutmålingsgrensen svarende til 1,2 promille. [...]
Øvrige saksopplysninger, som forhold vedrørende kjøringen, politiets vurdering, vitneutsagn m.v. er ikke vektlagt av den sakkyndige. [...]

Det bemerkes at dersom siktede kan dokumentere at lege har forskrevet bruk av diazepam 5 mg flere ganger daglig, så kan det revurderes om den påviste konsentrasjonen er forenlig med forskrivning. Imidlertid vil den sakkyndige opplyse om at i følge helsekravene for førerkort, så kan diazepam forskrives i en dose inntil 10 mg per dag.»

- (15) I lagmannsrettens dom heter det at den sakkyndige i sin forklaring for retten fastholdt sin vurdering. Uten videre drøftelse uttaler lagmannsretten deretter:

«A var følgelig påvirket av berusende midler under kjøringen i en grad som objektivt rammes av vegtrafikkloven § 22 første ledd.»

- (16) Det fremgår ikke om lagmannsretten har bygget sin konklusjon direkte på § 22 første ledd eller på grensene fastsatt i medhold i tredje ledd.
- (17) Dersom lagmannsretten bygget på at det forelå en nedsettelse av kjøreferdighetene tilstrekkelig til å anse A som «påvirket» etter § 22 første ledd, hadde det vært grunn til å redegjøre nærmere for dette. I en slik drøftelse burde lagmannsretten blant annet tatt stilling til betydningen av at legen som tok blodprøven umiddelbart etter kjøringen, vurderte A som «ikke påvirket».
- (18) Dersom lagmannsretten derimot bygget på at grensen fastsatt etter § 22 tredje ledd første punktum var overskredet, skulle retten begrunnet hvorfor unntaksregelen i andre punktum om middel inntatt i samsvar med forskrivning, ikke kommer til anvendelse. Som det fremgår av det som er sitert ovenfor, påpekte den sakkyndige at spørsmålet om konsentrasjon forenlig med forskrivning kunne «revurderes» dersom det var forskrevet bruk av diazepam 5 mg flere ganger daglig. Lagmannsretten kommenterer ikke dette til tross for opplysningene om at forskrivningen gikk ut på inntak «ved behov».
- (19) Den sakkyndige har i denne sammenheng vist til helsekravene for førerkort. Også lagmannsretten er i sin dom inne på disse i forbindelse med drøftelse av As aktsomhet. Det følger av førerkortforskriften vedlegg 1 § 36 at helsekravene for førerkort er oppfylt ved et inntak av diazepam inntil 10 mg pr. døgn. Dette kan likevel ikke i seg selv innebære en øvre grense for hva som kan omfattes av «forskrivning fra lege» etter vegtrafikkloven § 22.
- (20) Ved straffutmålingen har lagmannsretten ikke klargjort om utmålingen er foretatt etter vegtrafikkloven § 31 andre ledd med utgangspunkt i de fastsatte grenseverdiene eller etter en konkret vurdering i samsvar § 31 tredje ledd.

- (21) Lagmannsrettens domsgrunner mangler etter dette avklaring av vesentlige spørsmål av betydning både for skyldspørsmålet og for straffutmålingen. Dette kan ha virket inn på resultatet. Utvalget finner det da enstemmig klart at lagmannsrettens dom med ankeforhandling må oppheves.

S L U T N I N G

Agder lagmannsretts dom 12. april 2019 med ankeforhandling oppheves.

Espen Bergh
(sign.)

Bergljot Webster
(sign.)

Borgar Høgetveit Berg
(sign.)